

Szipál Péter fotós szerint az amerikai Playboy a főbűnös abban, hogy a szőke, kék szemű aktmodellek ennyire kedveltek, Szipál Péter fotós szerint az amerikai Playboy a főbűnös abban, hogy a szőke, kék szemű aktmodellek ennyire kedveltek, és Hugh Hefnernek végső soron a plasztikai sebészet fellendülését is köszönhetjük. Szipál Márton fia, a Velvet új bloggere ezenkívül mesél az Amerikában eltöltött évtizedeiről, az aktfotózásokban szerzett tapasztalatairól és arról, milyen kedves ember Johnny Depp.

Azt írja a blogjában az amerikai éveiről: „csak vettem a Porschékat egymás után, természetes lett playmatekkel randevúzni, valahogy mégis minden a munkához kötődött”. Mindezek mellett hiányérzete volt?

A kocsikat nem azért írtam, hogy felvágjak, csak szeretem őket. Szerencsés vagyok, mert amikor reggel felébredtem a loftomban, eszembe jutott, hogy ma megint valami olyat fogok csinálni, amit szeretek. Az egyetlen, ami kimaradt, az, hogy kiülök az Andrássy úton egy teraszra, és megiszom egy sört csak úgy. Nekem ezek az alkalmak mindig munkával voltak összekötve, például akkor beszélünk meg egy új projektet.

Katona Klárinak van egy jó mondása: mindent elértem az életben, de nem éltem. Amerikában mindig rá kell pakolni az előző munkára. Ott nem lehet azt megcsinálni, mint itthon, hogy írtál egy slágert húsz évvel ezelőtt, és még most is megélsz belőle. Kint az előző munka számít. Nem viccből szoktam mondani, ha megkérdezik, melyik a kedvenc képem? Hát amit holnap fogok csinálni. Egy csomó fényképemet ki is dobtam: ki akar húsz évvel ezelőtti képeket nézegetni?

Pedig a műterme falán az imént láttam több régi képét, például a Johnny Deppről készült korai portrét is, amelyikről több interjújában elmondta, nagyon kedveli.

Johnny Deppel a fotózás nagyszerű élmény volt. Kint alapvetően nagyon kedvesek az emberek, és kiszámítottak. Paris Hilton ezredmásodpercre ki van kalkulálva, hogy mikor csinál bohócot magából, ő nem hülye. Ha dolgozol ezekkel az emberekkel, nem viselkednek parasztul, mert az ő érdekük is, hogy jó legyen a fényképük. A hollywoodi hírességekben eleve van egy alázat a stúdiószisztéma miatt, a harmincas évektől fogva. Akkoriban Luis B. Mayerék uralták a várost, és kenőpénzzel elintézték, hogy éjjel kettő óra után nem lehessen alkoholt kapni az egész városban. Luis dühöngött, mert a technikai személyzet - a világosítók, az ácsok, akik általában írek voltak, borzalmas másnaposan mentek dolgozni a filmgyárba, vagy még részegen. És ez a szabály azóta sem lazult.

Néhány hazai celebbel is dolgozott, amióta hazaköltözött. Ők is kedvesek és kiszámítottak?

Valamennyiükkel nagyszerű volt dolgozni. De általánosságban idehaza nem feltétlenül azért kedvesek, amiért odakint. Paul Newmannak jó oka van arra, hogy miért híres: többek közt mert fantasztikus autóversenyző (nevet). De ha valaki azért híres, mert egy valóságshowban lehetett látni a fenekét, akkor ott pszichológiai problémák vannak, és kompenzál.

Lehet képet alkotni valakinek a személyiségéről az alapján, hogy milyen típusú fotót szeretne készíttetni magáról? Azt gondolnám, hogy aki például a portrét kedveli, az a környezete visszajelzései alapján szereti értékelni magát, az aktok kedvelői inkább nárcisztikusak, aki pedig a szürreális képeket szereti magáról, abban nagy az elvágyódás.

Jó a koncepció, de nem fontos ezen gondolkodni, mert ez egy munka. Félre szokták érteni az averziómat a művészet kifejezés iránt. A Coca Colánál a Mikulást nem egy festő találta ki, hanem felhívtak egy festőt, hogy csinálj már egy Mikulást piros sapkában.

Igen, többször mondta már, hogy a művészet kereskedelmi kategória. Nem kell tehát megismerni valakit ahhoz, hogy jó képet készítsen róla?

Valamennyire ismerni kell, hogy meg tud mutatni az egyéniségét. Kár, hogy sokan éppen azon dolgoznak, hogy ez eltűnjön. Nagyon ellene vagyok a plasztikai sebészetnek. Az életben két instant dolog van: a kávé és a tyúkhúsleves, de jobb, ha mindkettőt magunk főzzük. Sokan elfelejtik, hogy ha az arab nők beleszönek a szőnyegbe egy rossz szálát, és az elrontja kicsit a szőnyeg képét, azáltal lesz különleges.

Sajnos ebben a Playboy volt a főbűnös. Hefner bácsi ráerőszakolta a saját ízlését először Amerikára, aztán a világra azzal, hogy leginkább csak a szőke, kék szemű lányokat preferálta a magazinban. Ennek az elterjedése nem azért történt, mert az amerikaiak fasiszták lennének, hanem mert a magazin miatt ez a hivatalos szépség, és sok nő úgy kompenzálja a kisebbségi érzését, hogy ehhez tartja magát. Más nőtípus alig lehet látni a lapban. Egyszer volt egy kínai playmate barátnőm, ami nagyon ritka. Olyan szép volt, hogy meghajoltam, amikor bejött a stúdiómba.

Ha már rátért a playmate-ekre, mi a különbség az akt és az erotikus fotó közt?

Valamikor a kezembe került egy album, amelyben maguktól elájult műértők magyarázták, mekkora művészet az, amit most látok. A képeket nézve visítottam a röhögéstől, akkora hardcore pornográfia volt, csak épp azért hitték művészetnek, mert száz éve készültek. Nemrég láttam egy színdarabot, amelyik Rubensről szólt, és habár nem reneszánsz festő volt, róla eszembe jutott, hogy vajon miért estünk ki abból a mentalitásból, amit a reneszánsz képviselt? Minden, ami körülöttünk van, az Isten művészete, de közben borzalmas a világ. Meglátni a szépet a valóságban, az a művészet. Most jól elkanyarodtam a kérdésről. Az erotika valójában funkcionális dolog, és részben technika kérdése, hogy lehet erotikussá tenni egy fényképet. Ha a kép tud sejtetni, akkor erotikus.

A glamourfotózás kifejezést is szokta használni, ami még nem terjedt el nálunk széles körben. Hogyan határozná meg a lényegét?

Divatkép ruha nélkül. Hollywoodban kezdték el a harmincas években, és a műfaj sokban hasonlít a filmkészítéshez. Az amerikai Playboy-ban annyira meg van tervezve minden, hogy egy sorozatot hetekig csinálnak. Külön beállítják a függönyt, azon a rojtokat, egy teljes álmvilágot hoznak létre. Amikor a modellt állítják be, akkor egy órát mozdulatlanul kell pózolni a fényben. Általában gyűlölik a lányok.

Csak mesterségesen környezetben szereti fotózni az embereket? Szociót sosem készít?

Az egy másik embert kíván. Lehet, hogy Michael Schumacher nekimenne a falnak, ha rally autóban ülne. Nekem meg kell írni egy szimfóniát azzal ez emberrel, aki eljön hozzám. A fotóriporternek pedig egy megadott darabot kell jobban játszania, mint ahogyan azt mások teszik. Én tervezek a stúdióban, Tim Page pedig – mindig sapkában, mert golyó van a fejében Vietnámból – járja a világot. Borzasztóan veszélyes munkája van. Mondjuk kétszer én is majdnem meghaltam fotózás közben.

Leomlott a díszlet?

Nem, versenyautókat mentem fényképezni egy barátommal (nevet). A másik eset meg még Magyarországon történt a hadseregben. A löteret fotóztam akció közben, és megtaláltam a tökéletes szöveget, ahol jöttek felém a golyók, a füst, olyan szép volt, mint egy hollywoodi film. A harmadik kattintás után vettem észre, hogy a lövészek céltáblájától karnyújtásnyira állok.

Katona Klári úgy beszélt az ön fotóiról, hogy azért kedveli azokat, mert azt a képet mutatják róla, amilyennek látja saját magát. Ez nem gyakori vélemény ugye? Inkább akkor tetszik a rólunk készült fotó, ha az úgy ábrázol, mint ahogyan szeretnénk kinézni.

Szerintem Klári is így értette. Senki nem szeret úgy kinézni, mint ahogy Isten megteremtette.

Nagyon vicces egy Jay Leno Show-t látni, ahol a molesztár nem a műsorvezető felé fordulva beszélget, hanem az ellentétes oldalról, mert azt a profilját tartja szebbnek. A fotósnek az a dolga, hogy kitalálja, a modellje hogyan szeretne kinézni.

Visszatérve az aktokra, gyakran mondják, hogy a magyarok gátlásos emberek. Összehasonlítva az amerikai és a németországi aktfotózásaival, mennyire tartja szégyellősnek a hazai modelleket?

Nekem mindenhol pozitív élményeim voltak. Ha valaki azért jön el aktért, mert vissza akarja kapni a boyfriendjét, az mindenhol a világon gátlásos. Az utolsó nagy birodalom az angol és a tatár kivételével a római birodalom volt. A római orgiák csak mesék, ott pont olyan borzalmasan prűd és konzervatív emberek éltek, mint amilyenek most az amerikaiak. A már említett Rubenses színdarab jó részében meztelenül volt a színpadon egy lány, de inkább négy. Ha ezt Amerikában csinálnák meg, abból közfelháborodás lenne.

Itthon a celebek körében is szinte már elvárt dolog, hogy férfimagazinban vetkőzzenek.

Piarista diák létemre ebben semmi rosszat nem látok. Azt azonban nem nagyon értem, hogy miért fontos egy színésznőnek magazinban vetkőznie. Ha egy filmben pucér jelenetet csinál, azt értem, az a hivatásának a része.

Olvastam valahol, hogy 1975-ben azután hagyta el az országot, hogy a munkahelyén előléptették. Hogyan történt?

Mindig furcsán alakult az életem. A Fényszövből dolgoztam, amikor '74 körül fellélegzett kicsit a rendszer, és a vállalat elnöke - aki egy fantasztikusan kellemes ember volt - szeretett volna egy fiatalosabb imidzset kreálni, és úgy döntött, engem nevez ki telepvezetőnek. Nem vagyok egy organizált ember, akkor meg pláne nem voltam az. Amikor megkaptam az útlevelemet, el is szaladtam vele (nevet).

Miért érzi, hogy furcsán alakult az élete? Úgy tűnik, mintha logikusan következnének egymás után az állomások.

Utólag visszagondolva igen. Ahogyan lemaradtam a házassodásról, vagy ahogyan elmentem Magyarországról, majd visszajöttem két éve, az mind sorsszerű volt. Nem hiszek a szabad akaratban. Ha létezne, akkor '57-ben disszidáltam volna, mentem volna apám után (Szipál Márton), aki '56-ban ment el. Nagy szerencsém, hogy nem tudtam rögtön kiutazni, mert abban a szép korban voltam, hogy valószínűleg golyóval a fejemben végeztem volna Vietnámban. Minden időben történik, csak el kell fogadni.

Dénes Dóra